

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes évre 10 frt — kr.
Félre 5
Nagyedvire 2 50
Egy óra 1
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többször
hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel.

Csehül-ebül.

Oszták szomszédaink már 3 esztendeje csehül vannak s Körber dr., a miniszterelnökük, még mindig nem akarja elhinni, hogy az oszták alkotmányosság ebül áll. Uj választásokat irat ki, mikor saját tapasztalataiból, de Ausztria utolsó tiz esztendejének történetéből is tudhatná, hogy a Lajthán tul nincs többé értéke az okos szónak. Az uj választás tisztán formalitás lesz, mert az oszták parlamentbe ugyanazok a turbulens elemek fognak bejönni, a melyek az alkotmányos életet padok rombolásával, sippal, dobbal s a szakácsoktól kért eszközökkel zajongv megbuktatták. z a bolondéria a választások alkalmából az utcán s a kerületekben ismétlődni fog, csakhogy a főzőkanalak és szonoki pultok nyomait valószínűleg orvosok fogják tapogatni.

De hát Körber mindent meg akar próbálni; attól sem riad vissza, ha egy kis forradalom-féle lesz Ausztriában. Be akarja bizonyítani, hogy van még bátor ember Ausztriában, vagy mellesleg talán még azt is, hogy ahol egyszer a dolgok csehül állanak, ott már csak abszoluzizmus segít.

Hiszzen bennünket vajmi keveset érdekelnének a szomszéd kísérletezései, ha az ő csehei nem volnának a mi számunkra is — csehek. Mi megelégedhetnénk azzal a sikerrel, a mit Széll Kálmán elért, hogy t. i. nélküle, mint magyar miniszterelnök nélkül, Ausztriában sem történhetik többé semmi s ha valami a monarchiára néző dologban

kell dönten, egyenesen az ő tanácsára hallgat a korona. Ő mentette meg az országot a bécsiek által kiesztelt kínai kalandtól, ő állott a sarkára, a mikor az oszták bölcsek arról álmodoztak, hogy az Ausztriában dühöngő cifra állapotok hozzánk is átplántáltassanak s az oszták parlamenttel egyidejűleg a miénk is feloszlatassék. Még a teljesen összenőtt ikreknek is megengedi az egyéni jog, hogy a mikor az egyik sir, a másik nevetessen, vagy legalább ne kelljen szintén tépnie a haját. Pedig közöttünk és Ausztria között ilyen szoros szíami közösség nem igen van,

Csakhogy ez nagyon gyöngé vigasztalás. S ha Ausztria cseheivel nincs is közvetlen bajunk, elég baj az, hogy az ő maguktartása folytán nálunk is csehek keletkeznek. Megteremtették nekünk a mi saját küön cseheinket. A közgazdasági visszahatas, a mely az oszták zavarok folytán nálunk is érezhető, megmérhellen károkat okoz nemzeti haladásunkban.

Mért haragszik Lueger ur a magyarokra, mért haragszik a bécsi reakció ránk? Mert azt hiszi, hogy a csehek a mi példánk nyomán indultak, tőlünk tanulták a nemzeti aspirációk megvalósításának a módját. A passziva rezisztenciát egyenesen magyar találmánynak tartják. S ebben talán igaza is van, de nincs igaza, mior a ami jogainkat a csehekével azonosítja, valamint hogy a cseheknek sincs igazuk, a mikor ezt teszik. Magyarország a maga ezeréves alkotmányával mégis csak más helyet foglal el itt Európa keleti részén, mint

Csehország az oszták tartományok kötelekében. De mert a csehek feszkelődnek, Ausztria a nemzeti alkotmányosság fojlogatását is kötelességének tartja. Memcsak a függetlenségi párt, a mely nyilt harcban áll velük, tudja ezt, hanem a közjogi alapon álló volt nemzeti párt gr. Apponyi Albert, Horánszky és Hódossy a megmonthatója, hogy mennyit kellett küzdeni ez ellen. Széll K. sem igen diesekedhetik vele, hogy könnyű volna a feladat.

Hát még közgazdasági krachunk. A mi börze lovagjaink Bécs felé fordulnak, a mikor imádkoznak s cseh szemüvegen át nézik a magyar viszonyokat. Azt valják, hogyha Ausztriában zavarok vannak, a magyarokat kell kizsákmányolni. Hol betömik a magyar gazdasági élet forrásait, hol kirohannak és zsákmányolnak, de az egészséges vérkeringést minden módon akadályozzák. A mi a főudvarmesteri klikk a politikában, az börzelovagok klikkje a közgazdaságban. Mind a kettő tönkre szeretné tenni Magyarországot. Ezek a mi cseheink s mi türes-tagadás, elég ebül vagyunk miattuk.

Nélkülök talán már rég megszűnt volna az az áldatlan közösség, a mely fejlődésünket és haladásunkat megbénítja s nemzeti ügyünket örökös veszedelemmel fenyegeti, akadályozván magát a kormányt is jogaink megvédelmezésében.

Nem kellene nekünk is megsínylonunk, valahányszor Ausztria ügyei csehül állanak.

Az utolsó arckép.

— Egy művész elbeszélése. —

Két év mult ez azóta, hogy az anarchista töre a legelőkelőbb női alakok egyikét legázolta, a fenségesen szép Mater dolorosa-t, akinek szívét a fajalom nyilai már régen sebeztek-hasogatták. Ha szeptember hűvös napjai közelednek és sárguló lomb fekszik a lábaim előtt: rá kell gondolnom a genfi tragédiára, amelynek megrendült tanuja voltam.

A véletlen úgy akarta, hogy életének utolsó két évében ugyanott nyaraltam, ahol Erzsébet királyné. A felséges asszony 1897-ben Aix-les-Bainsben tartotta kuráját. A várból, amelynek vendége voltam, gyakran láttam, amint lassan a Ghambéri felé vezető uton hajtatott; révedező tekintetével Lamartine kedves tavát nézte. A Splendid Hotelből, amelyben lakott, gyakran indult udvarhölgyével gyalogsétára.

A következő évben Cauxban állapodott meg a királyné, a genfi tó mellett. Magam akkor Riond-Bossonban, Paderewski birtokán tartózkodtam. Rion-Bosson kellő közepén fekszik a svájci Rivierának — így nevezik a genfi tó partjait. Ott áll egymás mellet a fehéren

világító Prangin, a Bonaparték nyaralóhelye ahol Jozefin császárné valamikor szép napokat töltött; Copet kastélya, amelyben Athenais, Steel asszony gyűjtötte össze barátait; Peregey, a Rothschildek nyári palotája, előkelő francia renaissance-építmény, a tó felé lejtő virag-cascadeval, ahol legutoljára lakott a magyar királyné.

Mi vonzotta a faradatlanni bolyongót a genfi tó partjára? Talán a Jean Jacques Rousseau és az uj Héloise emléket kereste a költők nagy barátéja, amint Bourget taván Lamartine Meditációit újra átéli? Vagy pedig ugyanazokat az érzéseket kívánta lelke harfájának, amelyek valamikor Coppet urnójének szívét rezdítették, aki szinten Istentől és emberektől megkülömböztött, szomorú szép asszony volt, minő ő?

Nem tudom. De halat adtam a véletlennek, amely alkalmat adott, hogy a felséges asszony vonásait tanulmányozhattam; ezeket a vonásokat, amelyek minden művész embert kiválóképen érdekeltek. Ujra és újra láttam a feketébe öltözött modern Niobét, aki

»Fekete mezben fehér maradt
Mint Krisztus Urunk a kereszt alatt»

hol Glionban, hol meg Teritetben vagy Genfben. Mindenütt, ahol elmébe akadt a frap-pans jelenség, akár a savoyai Dent du Chat pompás szcenerjában, akár a Lac du Lemán ametiszt-párázatában: mindenütt eszembe jutottak, La Bruyères szavai: »A látványok legszébbike: a szép arc.»

A királyné feje, ahogy az utolsó évek alatt megcizellalta a szenvedés vesője, többet fejezett ki az egyéni vonzóerővel. Ezen az előkelő, sugárzó fiziognomián, amelyről büszke uraiomvágy és mélységes melacholia sugárzott, ezeken a renkívül finom, sajátos, idő előtt megkomolyodott s mégis fiatalosan bájos vonásokon tragédiák fátyla sűtöttelt.

Nem alhattam ellen a kísértésnek, hogy ezt a királynői arcot viaszból le ne mintázzam.

Tudtám, hogy a királyné már évek óta dem ereszté maga elé az arcképfestőket. Nem is próbálkoztam ez irányban: az arckép, amit éo készítettem, emlékezetből, benyomások után készült.

Elkészítettem a vázlatot s minden alkalommal, amikor a királyné vonásait közelről tanulmányozhattam, egyet-mást igazítottam

Pusztuló magyarság.

VII.

Sok a »bajos embőr.« Mentül szegényebb, annál több a baja az ügyefogyott, tanulatlan parasztnak. Az istenadta szegény embere minduntalan összeütközésbe kerül a törvényvel, a felsőbbsséggel, de meg hasonlított embertarsaival is.

Ha a csikaja átszalad a szomszéd buzájába, kész a pör. Ha a díszaja az uton legel, nyakán a mezőrendőrségi eljárás. Ha a örömebe bujába beücsösint kissé es megjárta magát, fülön fogják kihágásért. Ha tulajdonát védeve az öklét mutogatja a vegrehajtónak, hatóság elleni erőszak miatt idézik törvénnyel.

Nem bírja az istenadta meg elolvasni sem az idézőt, melyet kézbesítenek neki, de tudja, hogy baj van. A tudatlansága és védtelensége tudatában keresi aztán a »partfogó« ügyvédet. Talál is. Az ügyvéd — sajnos, hogy sok ilyen fajta — tőket kovacsol a szegény ember bajából. Elvahlja az ügyet, bar eleve tudja hogy rajta nem segíthet.

A szegény ember ingyen nem csak a bíróságot fizeti, hanem még a »partfogó« ügyvéd borsos tiszteletdíját is.

Ha ügyvédnekül akarná ügyét lebonyolítani, akkor sem kerüli ki sorsát. A városhaza, járásbíró, pénzügyigazgatóság, törvényszék folyosói és környéke a »fogd meg« kezébe kerül, akiknek külön nevet is adott már a nép, elnevezvén őket »szaraz fiskálisoknak.« Ezeknek az a hivatásuk, hogy a tudatlan parasztot körülhalozzák és elszáltsák az ügyvéd urhoz, aki igen jeles férfi, mert pört még nem vesztett, a bírót a ki-után forgatja, olyan szavas egy embőr, hogy a feketéről is kibonyítja hogy az fehér, aztan előleget sem kér, ha pedig a pört elveszítette, ami ugyan meg nem esett meg vele, egyetlen fillért sem fogad el a fáradságért.

Ez a szárazfiskális, aki ilyen biztatásokkal csalja el a parasztot az ügyvédhez, akinek beszámol a paraszt bőrével. Megkapja a maga jutalmát az ügyvédől is, a bajos embertől is, és aztan meg újabb áldozatot fogni.

Az ügyvéd aztan elvégzi a többi. Alarítja a magyarral a meghatározást vagy a tolszarat megfoghatja velle, aztan »belyegköltés« czimen, akár jár, akár nem előleget vesz. Akár nyeri, akár veszi pörét, a paraszt az ő »partfogó« ügyvédjével szemben mindig vesztes marad. — Ha egészen nem is teszi

tönkre, de meg nyomorítja, vissza veti évekre. Sajnos, sok az ilyen ügyvéd.

Már most számoljunk kissé. Magyarországon törvényszék van száz városban, megye ugyebár vagy járásbírói székhely? Ha mindenütt csak egyetlen példány akad az ilyen ügyvédeknek, bár akad több is, akkor száz ügyvédre egyenkint száz parasztot számítva évente, ez a száz lelketlen ügyvédi oklevéllel szabadalmazott parasztnyuzó tíz zer magyar embert nyomorít meg vagy juttat koldusbotra. Harmincz év alatt tehát 300,000 parasztot, mindegyik után négy lelket számítva, 1,200,000 embert juttat nyomorba, vagy fosz meg a vagyonától.

Ez a »hozvavetőleges« számiás azonban csak száz ilyen fajta ügyvédre szól, de annyi van-e csak? Ugy hiszem, hogy többen vannak. De ezután meg többen lesznek, mert a számuk ijesztő mérvben gyarapszik. Hová juttok, ha ez így tart, szegény elarvult parasztok?

Rostkowitz Arthur.

Debreczeni Jenő jelentése tanulmányutjáról.

Debreczen, szept. 11

Debreczeni Jenő városunk kiváló fiatal gépészmérnöke a légszeszgyártási berendezések tanulmányozása céljából hosszabb időt töltött külföldön. Utjáról rendkívül érdekes, nagy szaktudásra valló jelentéssel számol be, melyet egész terjedelmében közlünk:

Debreczen sz. kir. város bizottsági közgyűlésének 119/5858—1900 sz. végzésével engedélyezett tanulmány utamról a következőkben vagyok bátor alazatos jelentésemel megtenni.

Utam ket részre oszlott, az első öt hét alatt főczelom volt a jelenleg letező legújabb rendszerű légszeszgyártási berendezéseket tanulmányozni, ő szebasonlítván azokat a regibb rendszerekkel és eképen megítélni, hogy mennyiben telettek meg gyakorlati téren azon várokozásnak, melyeket a gáztechnika legelőkelőbb művelője: Schillingnek, Oechelbausernek, Siemensnek stb. iratai fűztek hozzájuk, hogy ezek folytán tehát mennyiben kecsesket jövvél légszeszgyárak további fentartása vagy pedig meglévőknék átalakítása és kibővítése

Szándékom, hogy a halott arczáról viaszleuyomatott készítek, eleinte kivihetetlennek lászott. Az udvari ceremónia kerlelhetetlen maradt: visszautasítottak.

Ekkor a családra gondoltam, amely valami sor sóvárogva fog sóvárogni a királyné után maradt valami utolsó emlékre; a művészekre akiknek valaha feladatuk lesz, hogy a felséges asszonyt monumentális alkotásokban megörökítsék. Mit csináljak? Mentő ötletem tamadt. Tudvaevölég magammal vittem a királyné arcképvázlatát. S a mit az udvari ceremónia megtagadott, a királyné megadta a ravatalon: az utolsó ülést. Átmentem a hotel draving romjába s ott hamarosan belevajavitottam a vazlatba az elváltozásokat, amelyek a halott királyné vonásain észleltem.

Igy keletkezett a halott-maszk, az arckép, amely, miként a síralyné, előbb élt, aztan meghalt.

A halotti maszkot viaszban modelláltam. Ugy őriztem, mint a drága kincset; egyelőre senkinek sem volt szabad tudni róla. Belülről egy esztendő, amig nyilvánosságra került a lapokban. Ekkor Mária Terézia főhercegnő elrendelte, hogy készítem el a viasz vázlatot s küldjem el Bécsbe. Így tehát a halott-maszk eléri legfőbb rendeltetését: becs-s utolsó emléke lesz a királyi családnak és élethü minta a művészeknek, akik a felséges asszonyról örök emlékeket fognak állítani az eljövendő nemzedékeknek.

természetesen első sorban a magunk városának viszonyait és érdekeit tekinve. Ezen célból az említett idő alatt Europa több államában mintegy husz kisebb nagyobb régibb és újabb légszeszgyárát tekintettem meg, rendszerint beszereztem azoktól minden bevezethető műszaki leírást, rajzot és statisztikai adatot és nevezetesebb jellemző sajátságait összehasonlítás végett feljegyeztem. Meglátogattam különösen Hollandiában és Észak Németországban azon telepeket, melyek a légszeszszel versenyző, vagy azt pótló, kiegészítő világitó anyagokat, vizgást, acetylent és Aero-gengaszt gyartanak. Ehez járult a Zürichi, Berli (Charlottenburgi) mügyetem, a parisi «Conservatoire des Arts et Metiers» a Hamburgi Special Gewerue Schule és a parisi világkiállítás megfelelő területeinek és gyűjteményeinek megtekintése. Há asau elismerem ezen alalommal az osztrak-magyar főkonzulátusok részéről mindenhol tapasztalt hathatós támogatást ajánló levelek sőt személyes közbenjárás alakjában is, mely nélkül legtöbb helyen bizony keveset érhettem volna el. Ezen utamról több rendbeli igazolványt, bizonylatot vagyok bátor jelentésemhez mellékelni.

Időmnek nagyobbik részét, Julius és Augustus hónapokat egészen Pozsony város légszeszgyárában töltöttem, hogy egyrészt régebbi idő óta végzett elméleti kísérleteimet a gyakorlati megvalósítás ki, másrészt meg, hogy mindezek alapján tervet alkotthassak magamnak arról, hogy miket tartanék szükségesnek és célszerűnek alkalmazni Debreczen sz. kir. város légszeszgyárának hazi kezelésében. A légszeszgyártás — tulajdonképen már 100 éves találmány — először Angliában fejlődött ki, onnan Franciaországba és végre Németországba talált magának utat. Általános elterjedése körülbelül e század közepére esik. — Akkortájt épült közép Europa legtöbb nagy városának légszeszgyára és pedig csaknem kivétel nélkül részvenytársaságok vállalta képen. Az eljárás a gyártási üzemben évtizedeken át alig változott, ugyszolva megcsontosodva követték az idősb Schilling által adott utatitásokat. A főbb irányelvek a lehetőleg magas feyerű, elérése volt barna pólósznek (boghead) segelyével és lehetőleg nagy mennyiségű cokesnek, mint értékes melléktermékek nyeresé. Kísérletezésnek a vállalati (Concessió) rendszer nem kedvezett, mert a légszeszgyártás különösen megkivánja, hogy a kísérletek hosszak, nagymérvűek és a gyakorlatban tetemes időn át kipróbáltak legyenek. Laboratoriumi kísérletek eredményei egyáltalában nem megbízhatók és nagy csalódásra vezethetnek az üzemben. A világitási társulatok egyrészt nem meriek a költséges expérimenálásba belemenni, másrészt pedig meg is volt köve a kezök a concessio paragrafusai által, mert a próbálgatás alatt ketségekivül fordult volna elő üzemzavar vagy legalább meg nem engedett változás a légszesz minőségében. Ilysmint csak szabadon rendelkező tulajdonos engedhetett meg magának s amint a városok — különösen Németországban a légszeszgyárakat maguk kezésébe kezdék venni, a hatás rögtön jelntkezett és az utolsó tíz év alatt rohamos erős fejlődésnek indult a légszeszgyártás technikája.

Ma első helyen Németország áll. A francziak is elismerik, én magam a «Compagnie Parisienne d'Éclairage et de Chauffage par le Gaz» igazgató mérnökétől Cordonnet urtól hallottam, hogy e téren a németekre vannak utalva, amennyiben meg berendezési tárgyak nagy részét is Németországból szerzik be, persze másodkézből. Csakugyan Németországban új concessió kiadása már a legkritább esetek közé tartozik, a meglévő gyárak beváltása mindenfelé folyamatban van. Sweiz, mely ország kivált északi részén ipari tekintetben ugyszóllva Németország folytatása; körübelül megfelelő fokon áll. A Zürichi légszeszgyár jelenleg talan a világ legsikerültebb légszeszgyárának mondható: határozotlan telete áll nézetem szerint a híres «Wiener Gaswerk»-nek és az új Budapest Ferencvárosi II. sz. telepnek is; egyébiránt mindhárom gyár egész új és a legnagyobb gonddal van felszerelve. A tulajdonos város ugy látszik

rajta. A b-fojezetlen tanulmányföt Riond-Bossoaba is magammal vittem. ahol ismét sokat tökéletesítettem benne.

Itt következett el rank a rettenetes nap, 1898 szeptember 10-ike, amikor híre jött, hogy Erzsébet királynét meggyilkoltak. Mint a villám cikázott at agyamon a gondolat, hogy az arcképek, amelyen most dolgozom, a sors tragikus végezéséből most mar magasabb a rendeltetése.

Gondosan becsomagoltam a modelt, összeszedtem az eszközeimet s féloramulva mar Gentben voltam. Ugy gondoltam hogy a királyné halottmaszkját el kell készítenem minden áron, bármily nehézségek torlódjanak is vállalatom útjába.

S bizony sokkai súlyosabbak voltak ezek a nehézségek, mintsem magam is gondoltam. A halál ugyanis varatlanul ismét császárnéva léptette elő az igénytelen asszonyt, aki még az imént szabadon járt-kelt a közönéggel. A kikötőtől a Beau-Rivage fogadóig zandár-örsemek állottak, mint a zfinksz-ozslopsorok Theában és Luxorban.

A szálloda előcsarnokában, a márvanyoszlopok között pohos svajci hivatalnokok, unottarczu, hosszunyaku angoók és újságírók ütétek bársony karosszekekben. S ebben az atmoszferában, a svajci hotelek guttáperka-ilatnban feküdt ravatalon az, aki világleteben éppen csak a közönégsé, a köznapit nem szívelhette, aki a kiváltságos lelkek magányát mindenkifőlött szerette, aki az Akhilleiont építette

nagy sujt fektet rá, hogy idegen látogatók minél alaposabban megismerhessék e telepet, én három nap egymás után voltam benne, az összes kimutatásait, rajzmasolataikat és üzemszabályzataikat megkaptam, ez okoknál fogva itt kezdem el az összes látottak összehasonlítását.

Mindenekelőtt ez a fődolog — az üzleti eredmény fényes, Az elmúlt 1899-ik évben, dacára annak, hogy az átmeneti időszak volt, a mennyiben ez évben kezdék meg az üzemet az új gyárban (Schlieren külvárosban) és ez évben kezdék meg a régi telepek lebontását és dacára az igen kedvezőtlen szénviszonyoknak 850000 korona volt a tiszta haszon. Az a haszon a mi az összes üzemi költségek és amortisziók után fennmaradt. A befektetés pedig 6.170.000 frc, mint a légszeszgyár és a fővezeték összes építési költsége és pontosan meg nem határozható, de Weis igazgató által maximumban 3-5 millió frcra tett értéke a városi csőhalózatnak. A régi telepek természetesen mint már teljesen amortisált és felhagyott objectumok nem vétetnek számításba. Zürich város tehát körülbelül 9 jelölőosztaleket elvez befektetett vagyona után, pedig a légszesz ára igen olcsó. Világításra egy m. 3, 22 5. cts. 10 és fél krajczár, ipari czeleokra 8 kr, mindenütt tetemes eredményekkel.

A város légszesz szűk églete az önköltség arában számított fel, ez pedig köbméterenként 10-06 cts, annyi mint 9 egész és két tized fillér; öt krajczárnál is kevesebb, pedig szén dologban nem epen kedvező a helyzetük. A Rajna vidékről szállított Ruhr és Saar kőhle kevesebb és gyengébb világító gázt ad, mint a mi felénk használatos osztrák vagy porosz sziléziai kőszén, ara pedig tonnánként 38 frc az az egy métermázsza körülbelül 1 f. 80 kr, t e h a t d r á g a b b, m i n t D e b r e c z e n b e n. A pír-szenet 3 korona 10 fillérről értékesítik, ez nálunk is ilyenformán van. Eltekintve a nagy-szerű gépészeti berendezéstől, melynek előnye a szén kiadósabb leparlásában, a termékek tisztább minőségében, a kézi erő nagy megtakarításában, és megkönnyítésében, a végeredményben a gyártás jutányosságában mutatkozik, mint nevezetes elvi újítást tapasztaltam a pótszén teljes mellőzését. Hogy ezt kellőképp méltányolhassuk röviden elmondom a pótszénnek használatának czélját.

Légszeszgyártásra első sorban a teljesen érett fekete kőszén használjuk. Száz kg. kőszén atlagban 28—30 köbméter légszeszt ad, azonkívül 60—65 kg. pír-szenet; 6 kg. kátrányt és 6 kg. ammoniák vizet. A nyert légszesz fényereje olyan, hogy a normál 24 lyuku argand lámpában 150 liter óránkénti fogyasztás mellett 13—14 angol normal gyertyaival egyenlő. A barnaszén általában véve valamivel több légszeszt ad, mint a fekete kőszén és a fényerő is nagyobb, egész 18 gyertyaig emelkedik. Mindaméltt kevesbé alkalmas gyártási czélokra, mert pír-szenet keveset ad, néha 30 kg-ot se, ez pedig nagy veszteség; sok vizet tartalmaz, a mi miatt a destillatio több tüzelő anyagot igényel, a nyert légszesz vizgőztartalma miatt nehezebben hűthető és mert a légszesz erősen kéntartalmu illetőleg kénsavgőzzel megtellett, a mi a légszesz legveszedelmesebb tisztátalansága és amitől megszabadítani csak a rendszerint sokkal nagyobb tisztító készülékeken lehetne.

Általában tehát barnaszénem nem használunk légszesz gyártásra. Mindazonáltal kivált télen, mikor a légszeszfogyasztás nagyobb, de a fény erejét is jobban figyelemmel szokták kísérni, rá voltak a légszeszgyárak kényszerítve a kiadósabb és fényesebb barnaszén gázok segítségül hívására. Csak igen kevés olyan barnaszén telep van azon, amelynek terméke használható, amely aránylag elég keveset tartalmaz a fent említett tisztátalanságból.

Ausztriában és Magyarországon meg Dél-Németországban is csaknem teljesen kizárólag a Csehországi Falkenau vidéki barnaszén használják ezen czélra: a bányák is használja a kedvező körülményt és ez a

pótszén csőkamara kétszerre drágább, mint a jó fekete poros kőszén.

Mióta az izzótestek mint például az Auer háló is használatba jöttek, azóta az egész pótszén eljárás elvesztette a pontosságát. A gáz fényereje ugyanis nem számít az izzó testeknél, csak a melegítő képessége. A háló felmelegített és tüzes állapota folyóan világít. A gáznak saját fénye mellett szóba se jöhet.

Zürichben tehát a drága barnapótszén teljesen elmarad, mivel azonban kvált az utcai lámpák között még mindig sok a kösönéses pillangó és Argand égő, átmenetileg szükséges volt a gyenge fényű Saar völgyi kőszén gáz javítás, de nem a régi drága módon, hanem az újabb és jobb carbura-lás utján.

Az eljárás abban áll, hogy alkalmas, de egyébiránt igen egyszerű készülék segítségével a nagy gázometerekbe (esetleg a fővezetékbe) erős világító képességű gőzöket kevernek. A petroleum csoportjába tartozó folyadékok adják a gőzöket egyszerű elpárologtatás által, legfőképe a benzol.

As eljárás nemcsak sokkal olcsóbb a bogheadszenél való keverésnél 1000 m. légszeszhez 7—9 benzol kell csak, hanem a fényerősség biztosabban szabályozható is és meg vagyunk kímélve a barnaszénél járó összes tisztálanságtól és kezelési akadályoktól. Igen kellemetlen üzemszavakat szokott okozni minden légszeszgyárban a csővezeték befagyása vagy kijegecsesedése naphalinnal való berakodásra. Az első a légszeszben megmaradt vizgőznek lecsapolásától ered, mert a lecsapódott víz hideg időben nem tud eljutni a csővezetésbe itatott vizgyűjtő edényekhez (syphen) hanem utközben megtagy. A naphtalin kiválasztás rendszerint vele együtt lép fel. Oka szinten a kedvezőtlen és nem helyén való lehűlése a gáznak.

A zürichi gyár a fagy ellen csekély mennyiségű gőzt fu be a fővezeték csőbe, minden köbméterre 2—5 gramot azaz 1000 m.-re 2—5 kg-ot számítanak a hideg merva szerint. Az eljárás nem egészen új, már 3 év előtt ajánlották többben a „Journal für Gasbeleuchtung“-ban de most lehet már a biztos eredményt felmutatni, mely teljesen kielégítő, a befagyást megakadályozza, sőt örvedetes módon megcsökkenti a naphtalin jegetes képződését is. Azt hiszem mindenhol meg fog ez az eljárás honosodni, a hozzávaló készülék aránylag igen egyszerű és olcsó, kisebb telepeken 200—500 korgnából kiál.

Érdekes dolog, hogy a zürichi telepen, a hol jelenleg naponta 50000 m. légszeszt lehet előállítani és a melyhez még a másik telepen megfelelő fél is ki fog épülni, már most gondoskodás van vizgágyártás hozatalára is. Erről majd később fogok szólni. A párisi világlámpák és légszesz ipar terén aránylag igen keveset mutat fel. A légszesz alkalmazása köréből, tehát gázmotorokból, gázmotorokkal kapcsolatos munka gépekből, főző, melegítő szerkezetekből hő választék van és meglepő haladás látszik a készülékek elterjedésében és növekedésében de a mi a légszeszgyártás eszközeit készülékeit és légszeszgyárak berendezéseit illeti, alig láttam valamit, annak dacára, hogy a magyar kiállítási bizottság külön kísérőt volt szives meljém adni hogy lehetőségig megtaálhassam amit kerestem. Sem a Compagnie Parisienne pavillonjában, sem a francia légszeszgyárak Collectio kiállításban nem volt semmi lenyegbe vágó. Lámpák, táblázatok, lámpák, gázkályhák stb. A Vincenasi gépkiallítás is csak kisebb, úgy szólva házi szerkezeteket mutat fel, továbbá acetilen és vizgáz készülékeket, egyedül a kémiai osztály Németországi részében láttam egy szép modellt a Stettiner Chamotte Fabrik (Didier) és a Berlin-Anhalter Maschinenbau A. G. által közösen állitva Pi, egy modern berendezésű ferde (Coze) retortás kemence megfelelő kőszén és cokes szállítással. Olyanforma mint a zürichi vagy a bécsi gyárban levők. A Conservatoire des Arts

et Metiers egy az állam által fenntartott ipari modell gyűjtemény, a világ egyik legelső és nemű intézménye; a minták nagy gonddal vannak összeállitva, lehetőleg a teljes fejlődési időrl és speciális szakmáknak minden változását meglathattam a legregibb kísérletektől, függelyes destilláló fazekaktól és négy-szegletes vasretortáktól fogva fellel, sajnos azonban, csak a 80-as évekig. Körülbelül 10—15 év óta nem jött be újabb modell, a modern szerkezetek tehát hiányoznak.

Belgiumnak (Brüsszel, Antwerpen) és Hollandiának (Rotterdam, Amsterdam) légszeszgyárjai nem valami különösek. Úgy ezek, mint a párisi gyárak régi nagy szállító képességű telepek, nem egész új divatu berendezéssel, de azért jó állapotban. A retorták még vizszintesek, de a szén betöltése mechanikai uton megy, a pótszéneket itt is benzol fogja lassankint kiszorítani. Nevezetes azonban mindkét országban a vizgáz és Aeron-gengáz fellelése, a mi angol és amerikai befolyás következménye.

(Vége következik.)

Színház.

A debreczeni színház szubvenciója. Lapunk egyik előző számában foglalkozunk a színház állami szubvenciójauak kérdésével. Tettük ezt azon bahiedelem elosztására, a melyet egyes lapok előszeretettel terjesztettek, hogy a debreczeni színház ne kap szubvenciót. Az egész kérdést legjobban megvilágosítja a belügyminiszternek gróf Dégenfeld József főispánhoz intézett leirata, mely a következő:

Masolat.

M. kir. Belügyminister. — 55.164. szám. — Méltóságos gróf, Főispán Ur! — A f. évi majus hó 17-én 336. szám alatt kelt felterjesztésére értesitem méltóságodat, hogy a segélyezésnek azon nemét, mely az operai előadásokat rendező vidéki színházgatóknak az utóbbi időkben folyóítottatott, beszüntetni szándékozom, s ennélfogva Komjáthy János színházgatónak azt a kérelmét, hogy operai előadások tarthatása céljából az 1900/1901-iki szini idényre is 6000 korona segélyben részesíttessék, ebben az lakban nem teljesíthetem.

Azonban a törvényhozás által a vidéki színésze segélyezésére rendelkezésekre bocsátott hitelnak az érdekelt színházak illetve színházgatók közt leendő arányos felosztása czéljából az ősz folyamán az érdekelték közbenjuttatásával meg hallgatásával értekeztet szándékozom tartani, a mely értekezlet eredményéhez képest a Debreczeni Városi Színházat méltányosan megillető segélyösszeg nagysága is megállapítatni fog.

Felkérem Méltóságodat, hogy erről Komjáthy Jánost értesíteni sziveskedjék. Fogadjon stb.

Budapest, 1900. július 11.

Széll s. k.

A masolat hitéllel:

Debreczen, 1900. július 18.

Dr. Viczián István,
főispáni titkár.

H I R E K.

*** A fuvar jog és pénzügyi bizottság**
Az utolsó debreczeni tüzoltó diákok 30 éves találkozóit akarnak rendszerint Debreczenben, s mint már jeleztük a találkozó a régi tüzoltó diákok, most már tekintélyes, alásban lévő emberek között meglepő érdeklődésben részesült. Ezek az emberek, kik egy humanus, emberbaráti intézménynek utolsó tagjai voltak, kik annyiszor mentették meg a várost a nagyobb veszedelemtől, kiket anyai ember. áldott megmentett vagyonaért, s kiket anyanyai emlegetnek hálával és szeretettel — össze-jövelelt akarnak rendezni, melynél a város segítségére is szükség volna. És a jog és pénz-

ügyi bizottság érthetetlen közönnyel véve a dolgot, nem vett tudomást az egész dologról, nem szavazott meg semmi segítyt a találkozóra. Reméljük, hogy a tanács és közgyűlés ezt a vastag tévedést, mondhatnánk kegyetlenséget nem engedi befejezett ténynyé válni. Hiszen Debreczen városa máskor másoknak nagyon szívesen nyitotta meg Wertheim kaszáját. A szeró dalosoknak több ezer forintot utalt ki, a vendéglős kongresszusra, a diák kongresszusra szintén adott segítséget. Az, hogy a város anyagi viszonya nem engedi meg az 500 frt kiutalását, üres frázis. Debreczen városa van olyan helyzetbe, hogy legalább némileg meghálálja a diák tüzoltók önfeláldozó buzgó törekvéseit, melyet Debreczen város történelme megörökített.

* **Teljes tanácsülés.** Ma a városháza könyvtár és olvasotermében gróf Dégenfeld József főispán elnöklése alatt teljes tanácsülés volt, melyen a szeptember 27-iki közgyűlésen tárgyalandó ügyeket készítették elő.

* **A Simonffy-utcai kispiaicz rendezése.** A belügyminiszter ma beérkezett végzésében jóváhagyta a közgyűlésnek azon határozatát, melynek értelmében a Simonffy-utcai kispiaicz rendezése érdekében a Sesztina Lajos és neje tulajdonát kepező 300 ölnyi telek kisajátítását engedélyezni kéri. A mennyiben pedig a barátságos egyezkedés nem sikerülne, a kisajátítás foganatosítása végett az iratokat a belügyminiszter atküdte a kerekedelmi miniszterhez. Egy lépéssel tehát megint közelebb vagyunk a már rég szükségelt kispiaicz létesítéséhez.

A braganzai hercege és a belényesi libák. A fiatal braganzai herceg, mintha talán akaratlanul, bontogatni kezdené a népszerűség szárnyait. Mióta mint huszárhadoagy szoltgál, sokat fordult meg Nagyváradon, utóbb is ott volt a gyakorlaton, majd Belényesen, honnan Biharfüredre át-átrándult s bizonyára nem egy hiharmegyei kis asszonka gondolt, ábrándosan tekintve ifju hercegre (lehet-e másként is egy huszárra, aki fiatal és herceg?!...) gondolt a: »Há-ha észre vesz és bárha... Hiszen mai nap éppen a legnagyobb urak közül kerülnek ki az idealisták, a romantikusok!...«

De most nem beszélünk az ábrándozó reménykedő kisasszonyokról, hanem a prózai bizott libákról; még pedig a belényesiekről.

A belényesi hadgyakorlatok alkalmával szabadidejében el-eliszórakozott, tréfálódzott, mulatott a fiatal herceg.

Néhány katona barátjával sétálva, megpillant egy csomó hizott libát. Utszéli bokorról letört egy nagyobb ágat, s kezdi verdesni a libákat. A könyebje menekülésre repül, mire a braganzai herceg előrantja revolverét, s a repülő libákat kezdi lövöldözni.

Jajveszekelve siet valahonnan elő a szépen nekigömbölyödő pecsenye tulajdonosa egy öreg oláh, látva, mint hull le egy liba, két liba, sok liba. Istenem! Istenem! Micsoda galiba!...

De csakhamar mosolyogva szélesedik ránczó arca, kezét akar csókolni: a braganzai herceg minden lelővött libáért három-három forintot adott neki,

— Oh, csak tessék! tessék!

S már most maga verdesi a libákat hogy repüljenek, s könyörögve tekint a hercegre, hogy lőjjön! lőjjön!

A herceg még egynehányat lelő, de aztán abba hagyja ezt a különös passziót. A többi liba nem akar, illetve nem tud már repülni.

Üti, veri őket a vén oláh, de ezek csak totyognak, totyognak mint a sok semitevéstől, sok evéstől, lustálkodástól formálanná szétterpeszkedett asszonyosságok.

Üti, veri, hiába! Izzadság csorog homlokáról, s elkéserevde dobja utánok a botját s fölkiált:

Agyon zabáltatok magatokat! Nem tudtok repülni! Tönkre tesztek engemet, ti — kutyák!...

* **Az utadópénztár költségelő iránzata.** Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottságának f. év szeptember hó 5-én 383 sz. a. kelt határozata folytán az utadópénztár 1901 és 1902 évekre összeállított költségelőiránzata az 1890. évi I. t. cz. 22. §-a értelmében mai naptól kezdődő 15 napi közszemlére a polgármesteri hivatalba közszemlélre kivételt. Erről az érdekeltek azzal értesítettek, hogy az az ellen irányuló észrevételeiket ugyancsak a polgármesteri hivatalhoz fentebb jelzett határidő alatt beadhatják.

* **Közgyűlési oktatás.** A «Közgyűlési Egyesület tanműhelyben (Bethlen-u. 3. sz. a.) az agyag- és kartonmunka-tenítés f. hó 11-én delután kezdetét veszi. Tanórák hetenként kétszer, szerdán és szombaton delután 2 órától 4-ig tarthatnak. Bírathozhatnak bármelyik szakra elemi iskola V—VI. osztályu, valamint középiskolai tanulók.

Tandij egy hónapra 60 fillér. Minden egyes teljesen elkészített munka az iskolai év végén a tanuló tulajdonába megy át.

* **Élő nemesség** cím alatt indit folyóiratot dr Szombathy Ignác Budapesten. A kibocsátott előfizetési felhívásban a következőket írja: «Az ősi nemesség és ősi dicsőségének örökösei most is élnek még, de úgy, mintha már kihaltak volna. Ha mégis, a haza és alkotmánya veszélyben forogna, fölébrednénk az aéltságukból, kimutatnák hazeszeretüket, vitéségüket, értelmiségüket, mint hajdan őseik.» Na hát ez ellen egyszerűen tiltakozunk az összes magyar nemesek nevében. Nem alusznak ők, nem is haltak ki, hanem a hazaszeretetet nem keresik már az ősi czimer és családja bamulásában, a jó magyarságot nem öthát előnévben es y-ban, hanem igenis keresik abban, amely igazán és egyenlően nemesít: a munkában. Aki pedig dolgozik, az nem alszik, s így abszolut semmi szükség arra, hogy dr. Szombathy Ignác ur felrázza őket súlyos almokból. Hiába, ma más világot, — a munka világot éljük.

Egyébiránt aki történelmi érdekessége miatt megakarja rendelni a folyóiratot, megrendelheti Budapesten III. Kerék-u. 35. sz. a, az „Élő nemesség“ szerkesztésében. Előfizetési ára egy évre 8 korona, negyedévre 4 korona.

* **A debreczeni ev. ref. tan. kép. Segélyegylete** alakuló gyűlését 1900. szept. 9-én tartotta, melyen a tisztikar a következőképen alakult meg: elnök Solyom Fereucz 4 tk.; alelnök: Nemedi Lajos 3 tk.; főjegyző: Szilágyi Lajos 4 tk.; aljegyző Tokaji József 2 tk.; penztárnok: Bakk Béla 4 tk.; választmányi tagok: Kurpé Gergely 4 tk.; Szabó Ferencz 3 tk.; Kopasz Sándor 2 tk.; Munkácsi György 1 tk.; Kobl Károly 4 tk.; Farkas Benő 3 tk.

* **Ejnye de cisnos király.** Mulatságos dolog történt a mioap Estaca de Vares spa-

nyol helységben, hol a spanyol király tengeri körútja közben kikötött. A helység polgármestere, kit a királyi család látogatása egészen meglepett, megjelent a Giralda yacht földézetén, hogy a régis királyt és az ifju királyt üdvözölje. Amikor azonban a jót ember szembe állt a királyi csapáddal, elakad a szava, zavarában tehát a király vállára lette kezét, s csodálattal tekintve végig a koronás fiatal emberen, falusias őszinteséggel mondta:

— Ejnye az angyalát, de cisnos király!

* **Nem kár érte!** Ujpesten ma öngyilkossá lett egy előkeelő hivatalnok fia. Keserű Bélának hívják az ifjut, a kit az apja iparos pályára adott. Ma az ifju szülei lakása elé ment s ott agyonlőtte magát, mert kitagadták. Családja tagjai még csak ki sem mentek a hazból, mikor a népcsődület körülfogta az öngyilkos ifjut. E helyt azonban kikiállották az ablakon.

— Nem kár érte!

A szűtők ezen nyilatkozata általános felháborodást keltett.

* **Értesítés.** A debreczeni izr. hírközlés előjárósága lehetővé akarván tenni a egyszegényebb hitk. tagnak is, hogy a Szent ünnepen a nagytemplomban végzhesse áhitatát: az imaszékek bérbeadására nézve a tavalyinál sokkal olcsóbb és arszabást do gozott ki, úgy hogy egy férfi imaszéket 2 frtért és egy női imaszéket 3 frtért is lehet bérlni.

A régi bérlők elsőbbségi joga f. év i szeptember 19-ig tartatnak fenn. Az így fentarott jegyek minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt a fennebbi határidőig a jegyzői irodában (Kápolnási u. 1. sz.) naponként d. e. 10—12 óráig és d. u. 3—5 óráig az ár teljes lefizetésével kiváltandók.

Az imaszékek általános bérbeadása f. é szeptember 20-an kezdődik a templom helységben és f. é. szeptember 23 ikáig tart naponként d. e. 9—11 ig és d. u. 3—5-ig.

A szabott árak a jegyekre rá vannak nyomva, és alku ki van zárva.

A kisujtcazi imaház székei egy külön bizottság által fognak f. hó 20, 21 és 23-án a kistemplom helyiségben bérbeadni. Az elsőbbségi jog csak 20-áig tartatik fenn.

Hogy az előjáróság a szegények számára szükséges pótimahazak iránt tájékozva legyen felhivatnak mindazon szegények, kik imaszéket bérlelő nem hépesek és ingyen jegyre igényt tartanak, hogy legközebb f. hó 20-ig a jegyzői irodában jelentkezzenek. — Megjegyzetük, hogy a pótimaházakba is jegy mellett lesz megengedve a belépés és hogy ingyen jegyát csak az kap, a ki a fentidőben jelentkezett.

Debreczen, 1900. szept. 1.

Az előjáróság.

* **Nem Majer!** Hegedűssel az örökboldgó miniszterrel történt meg ez eset. Egy dunántúli várost tisztelt meg a nagy földöntölt látogatásával. A nagy eseményre kirukkolt a vasútra minden ép-kézlab embere a városnak, élén a polgármesterrel.

Megérkezik a vonat, nagy muzsikálás, es éljenzés, fogadó beszéd, stb. — s megkezdődik a városi előkeelősegek bemutatása. — Megjegyzendő, hogy a városnak minden második emberét Majernek hiták.

— Majer h. városi tanácsost vagyok bátor Excellenciának bemutatni.

— Majer b. gyufagyárost stb.

— Majer főkapitányt stb.

Hegedűs melegen szorongatja a Majeri kezeket, s egy a porrendben következő díszmagyaros öreg kuruczhoz fordulva mosolyogva mondá:

— De uram batyám már csak nem Majer?

— Nem Excellenciás uram, — morogja a díszmagyaros kurucz, — én Reitermayer vagyok.

* **Szüreti multság.** Meghívó. Van szüretcsém a nagyérdemű közönség b. tudomá-

sára adni, hogy e hó 3-án a „Margit” fürdő disztermében ünnepélyes Szűri Estelyt rendezek. A pasztorleányok és urak közül azok, kik a legtöbb olvajt megfogják, jutalomdíjban részesülnek. Kezdeté este 7 órakor. Belépti-díj személyenkint 1 koronn. Tisztelettel Szabó Miklós, tanczánító. Minden belépő hölgy csinos ajándékot kap.

* **Debreczeni diák Párisban.** Erdei Károly ki nyalog járta meg Páris, visszatérőben van. Legutóbb Rottemannból írta a következő levelet:*

Tisztelt szerkesztő ur!

Fogadjá utolsó leveletem hosszú utamból! Elmaradtak már az Alpesek hóval borított ormái s ha kelet felé felhőket látok uszni joggal bizhatom rájuk szálló sóhajomat, mert hisz nem tépik már szégyel a büszke hegycsúcsok. S a mint törpülnek a hegyek, úgy nő a vágy szívemben, hogy gyönyörködhessen az Alföld rejtett szépségében, mert hisz'

„Börtönéből szabadult sas lelkem,
Ha a puszták végtelenjét látom.”

puszták fia vagyok s visszavágyom oda mindenünne s ha egy óriási hegy örömről feoséges érzélemmel kelt kebelém tekindek le a völgybe, ajkam akkor is csak azt mondja: „Nem ez az én honom”. Itt járok már a jó szomszédok, a sógor uramék közt! Hej! ha elgondolhatnák, kit kinalgatnak pilseni sörrrel? Meg egy pár nap s otthon leszek! Akkor majd elbeszélésem, hogy is járta, mint is jár a megegyezés egy debreczeni a modern Rómat, Páris csakamagy gyalogosan az apostolok szekeren! Addig is üdvözlöm önt a tiszt, szerk. s az érdeklődő közönséget.

Az édes viszontlátásra
Kelt, Rottemann, 1900. szept. 9.

maradok tisztelettel
Erdei Károly.

* **Elűtötte a vonat.** Csodálatos módon menekült meg tegnap biztos szerencsétenségétől egy hat éves gyermek, ki Hatvan-utczai lovonat előtt akart keresztül futni. Nem vette észre, hogy a vonat jön, a sínek közé ugrott s a ló elűtötte. Ezer szerencse, hogy a kisvontat kalauza azonnal meg tudta fékezni a lefelé gyorsan haladó vonatot s kihúzták alóla a megrémült gyermekeket, kinek csodálatosképen semmi baja sem történt, a ló sem lépett rá s a sínek között is hosszabban esett el s önmek köszönhető, hogy a kerek at nem gázolt rajta.

* **A debreczeni tisztviselők önszegélyző egyesületének** tagjait tisztelettel értesítem, hogy szerződéses szabónk Antal Vincze ur az őszi és téli évadra hazai és angol szövetekkel üzletet dusan felszerelte s ugyanazért a t. tagokat úgy saját, mint egyesületünk érdekében felkérem, hogy a szöveteket a Simonffy-utca 2. szám városi bérpalotában levő üzletben megtekinteni s megrendeléseket tenni méltóztassanak. Oláh Károly egyesületi igazgató.

* **A szatmári testvérgyilkos ügye a Kurián.** Holnap, szeptember 13-án tárgyalják a Kuriáná Papp Bélanak és cziokostársának Zoldicsnak ügyét. A szatmáriak nagy varakozással néznek a dőn és elé és — mint szatmári tudósítónk írja — erősen várják, hogy a Kuria mindkét bűnös bűntudását élet fogytigiani fegyházra változtatja. Lapunkban annak idején részletesen közölni fogjuk a döntést.

* **Sok a jegyzőjelölt.** A Magyar Közigazgatás legutóbbi száma beszámol az újonnan letesített közigazgatási tanfolyamokról és megdöbbenéssel konstataja, hogy majdnem megegyezően annyi a jelentkező mint a megnyírt tanfolyamokat léteítő körök szmitottak. Eddig ugyanis Budapesten 248-an, Debreczenben 77. Kassán 57. Kolozsvárott 55. Máramaroszigeten 57. Marosvásárhelyen 77. Nagybecskerekén 73. Pécsen 59. Pészonyban 65. és Szombathejen 43. összesen tehát

nyolc száz a n jelentkezték, illetve iratkoztak be a jegyzői tanfolyamokra. Ezt a számot meglöbbsentőnek nevezi az emített ujság, azért, mivel egy-egy tanfolyamnal legföljebb 40—50 hallgatóra számítottak s így helyszűke miatt majd nem lehet megfelelő oktatásban részesíteni a hallgatókat. Lehetne ugyan — mondja a cikk — Nagyváradon, Szegeden, Temesvárott és Nagyszében is tanfolyamokat állítani, amint ezt eredetileg tervbe vették irányadó körök.

* **Meghívó.** A debreczeni jótékony nőegyesület 1900. évi szept. 16-án d. u. 3 órakor az árvaház ülés termében a választmányi ülést tart, — a melyen folyó ügyeket tárgyal.

* **A Flesch Füzesséry ügy.** Lőcsén nagy erélyvel folyta jak a Füzesséry-ügyben a vizsgálatot, a melynek meglepő eredményei óriási érdeklődést keltenek az ügy iránt mindenfelé. Tudvalevő, hogy Füzesséry vadászat közben lelette Flesch nevű barátját, állítólag véletlenül, Flesch duszgazdag ember volt, akinek szép fiatal feleségebe egy szintén duszgazdag ember szerelmes volt. A vizsgálat abban az irányban indult meg, hogy ez a duszgazdag ember bérelte volna fel Füzesséryt a gyilkosságra.

Ebből kiindulva aztán mindig több-több gyanúk merültek fel Füzesséry ellen, aki mikor önként kért maga ellen vizsgálatot, a törvény szerk letartóztatta. A letartóztatás óriási feltűnést keltett, valamint a vizsgálat további eredménye is, amely szembeállítva elejétől mostanáig ilyen:

Füzesséry:

1. Elestem s a földről véletlenül sült el egyszer a puskám.

2. Fleschtől négy-öt lépésnyire voltam, a mikor fegyverem elsült.

3. Amikor elestem, fegyverem kakasa fel volt húzva.

4. A végzetes percben jobbra voltam Fleschtől, akivel párhuzamosan mentem.

5. Az erdőkerülő, aki minden egyes alkalommal a vadászatra elkisért, a végzetes napon azt mondta, hogy nem jöhet el, mert el van foglalva.

Ime a vizsgálat eddigi eredménye — hir szerint — így áll szemben Füzesséry vallomásával. Amint Lőcséről jelentik, most új irányba kanyarodott a vizsgálat, ahova névtelen levelek nyomán indult a lőcsei vizsgálóbíró. Az ügynek ebben a stádiumában természetesen még nem lehet tudni, hogy mit derít fel a vizsgálat, mely pártatlan erélyvel keresi az igazságot.

* **Meghívás.** A „Zion” debreczeni betegsegélyző egyet (saját helyiségében, Főpiacz 63. földszint) 1900. szeptember 13-án délután 1/6

órákor előjárásági ülést tart, melynek tárgysorozata a következő: 1) Jelentés a pénztár-vizsgálatról, 2) új tag felvételéről, 3) tagok elköltözéséről, 4) választmányi ülés előkészítése, 5) folyó ügyek. Az előjárásági.

* **Öreg asszony nem vén asszony.** Öreg töpörödöt anyóka jelent meg tegnap az anyakönyvi hivatalban, oldalán egy alig harmincz éves deli fiatal embarrel...

Házassági szándékot jelentettek be, ami meglehetősen feltűnést keltett, mert az anyóka már igen közel jár a hetven esztendőhöz. Házasságukat a mint kijelentettek, sürgős okokból még e hónapban szeretnék megtartani. Az anyakönyvvezető megkérdezte tőlük:

— Talán csak nem a góly....

Elkőbögte a többit eszébe jutván a kérdés indiskrét volta. Meg aztán így kíván'a azt a hiva'at tekintélye is.

* **Leharapta a felesége orát.** Kovács Gábor napszámos már harminczhárom esztendő óta él hitese feleségével Alsó-Józsán. Házasságukat a gondviselés hét gyermekkel és szép számú unokákkal áldotta meg. Mindennek daczára Kovács Gábor nem talált beldogást családjá körébe. Valahogy szóvá került ez a dolog Kovács és a felesége közt, amiből aztán csete-paté tamadt. Ennek során aztán Kovács Gábor vak dühvel rontotta a feleségére akivel harminczhárom évig élt, megkapta és leharapta az orrát. A véres jelenet után Kovács elment Böszörménybe e szegény asszony pedig bejött Debreczenbe. Dr. Varga Emil ker. orvos kötözte be sebéit aztán a bánatos asszony a kir. ügyesszéghez ment, kol súlyos testi sértés miatt panaszolta be az urát.

* **Asszonyok kongresszusa.** Párisban a napokban tartották meg a nők kongresszusát a kiállítás területé levő kongresszusi palota nagyszobájában. A kongresszuson Pognon asszony. a „Ligue du Droit des femmes” elnöknője elnökölt. Az elnöki szerepet Vincenz asszony és Vivina szociálista képviselő vitték. Elnöknő megnyitó beszédében a nők gazdasági, politikai és politikai jogairól értekeztek.

Pognon asszony viszapillantást vet a legutolsó kongresszusokra, azután így végezte beszédét: „A XX. század nagyszerű, hatalmas ideák százada lesz, eddig ismeretlen szociális törekvéseket fog meglátni. Az újabbébredés tökéletes lesz, a jövő társadalmának államának megállapítási munkájában a nő segédkezet fog nyújtani a férfinak, mert az egész emberiség egy célt óhajt elérni; az elmúlt századok gyöngéd, de mind a mellett makacs női keze nem fogja megkötni a férfi életörését, hanem segíteni fog neki. A jövő boldogsága, hogy tökéletes legyen, férfinak és nőnek teljesen egyesülni kell a küzdelemben, együttesen szervezkedniök mindenben.” Utána Bonneval asszony a nők munkakérdéséről értekezett javasol'a, hogy mondja ki a kongresszus, miszerint a munkabérek egy s egy s ég hozzassék be férfi és nő egyenértékűen díjaztassék. Duurand Marguerita asszony, a „Fronde” direktora s a kongresszus titkár. javaslatára a kongresszus elhatározta, hogy minden lehető el fognak követni, hogy a nők munkájára vonatkozó „kivételes” szabályokat megszüntessék s helyette általános, mindkét nemre ugyanazon előírások érvényesüljenek.

ÜZLETI KÖNYVEK rendkívül **dus választékban minden versenyt kizárólag legolcsóbban kaphatók Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában, a főpostával szemben.**

Petőfi-relikviák.

Gyűjtötte és írta: **Kéry Gyula.**

Petőfi Sandort, ki a magyar szabadságszeretet örökéletű dalival ajakan tért a halhatatlanságba, jellemileg és alakilag teljesen kidomborodó ember képében csak úgy adhatjuk át a jövő generációnak, ha mi, a kiket tőle meg csak egy emberöltő választ el, teljesítjük azt a szent tartozásunkat, hogy összegyűjtünk minden relikviát és följegyzünk minden eddig még ismeretlen adatot, mely reá vonatkozik.

Kötelességünk szétnezní, keresgélni és kutatni az egész országban, sorra járni azokat a helyeket, a hol életében megfordult; be kell fogtatnunk azokhoz a feberhajú emberekhez, a kik őt ismertek és reá visszaemlékeznek, följegyezve minden szavukat, hogy — mielőtt sirba szállnának — örökségbe vegyünk tőlük mindazt, a mit Petőfiről emlékeztükben megőriztek.

Hiszen még elnek néhányan az országban Petőfi barátai, távolabbi rokonai és ismerősei közül is, hogy va amennyiben a sir szelén álnak, nincs tehát vesztegetni való percünk. Itt a tizenkettő óra, a mikor meg meg kell mentenünk mindazt, a mi megmenthető, mert Petőfi Sándor életéből a legjelentekenebbnek látszó epizód is egy-egy gyöngyszem, a mi erekllyeként kell megőriznünk az utókor számára, hogy minél teljesebben ragyogjon e őtünk az ő tündöklő pályafutása.

Ezeknek a még ismeretlen és az országban szanaszét heverő gyöngyszemeknek és relikviáknak a felkutatása és összegyűjtése céljából járom én be most a Petőfi-Társaság mélyen tisztelt elnökségének megbízásából — a meunyre hírlapírói elfoglaltságom megegedi — vasár- és ünnepnapokon az ország különböző helyeit és igazán szeretetséssnek érzem magamat, hogy már eddig is sikerült néhányat az idő sodró seletől megmenteni.

Petőfivel a kötével foglalkozni mindig gyönyörűsége volt a felkémek, Petőfiről pedig mint emberrel följegyezni mindazt, a miket a róla alkotott szeretőteljes vonásokban szavahihető emberektől hallottam, egkedvesebb foglalkozásom.

A Petőfi-Társaság mélyen tisztelt elnökségének fölhívására tehát készséggel vállalkoztam arra, hogy az eddig összegyűjtött adatokról és relikviákról itt elmondjak egyet-mást s mindegy beszámoljak adatgyűjtő utamat eddigi eredményéről.

Kis-Kőrösön.

Több ízben jártam Kis-Kőrösön, a hol megismerkedtem Petőfi dajkáival, ovábbá egy volt iskolatársával és egy volt kereskedővel, a ki Petőfi atyjától vásárolta a marhabőrt. A három öreg közül ma már csak a két utóbbi él. Az egyik 80, a másik 86 éves. De azért még most is egészséges, ép emberek s valóban csodálatos, hogy a legapróbb részletig miy élénken emlékeznek vissza arra az időre, a mely fölött immár több mint felzazad szállította.

Petőfi dajkáját: Kecskeméti Mihályné született Kurucz Zuzsannát 1895-ben a lakoson kerestem föl. A felvégen lakott vejénei: Ambius Janos földművesné, ki a második férjéről származott leányt bírja feleségü. A 87 éves öreg anyóka künn ült a puszobón s összekucsolta sovány kezét térdre hajtva, sütkerezett a nyári napsugárban. A hosszú idő mely barázdákat szántott napbaráított arcán.

Mikor köszöntöttem s elmondtam, hogy mi járában vagyok, fölemelkedett a küszöbről s a Petrovics név hallatára, mintha a mulban egy sugara villant volna meg szemébe, szinte sugárzó arccal mondta:

— Mindennap gondolok eajuk. Esembe jut a fiatalágom. Olyan tisztán látom őket, mintha itt adának a szemem előtt. Pedig hát meghaltak. Isten nyugosztolja őket! Áldott jó emberek voltak!

Majd betértünk a szobába s az öreg néni — szinte jó esett lelkének — elmondta egész élete történetét, beleszóve mindazt, a mi Petrovicsokra emlékeztette.

Szülei kis-kőrösi földművesek voltak. A római katolikus és evangélikus templom közötti szűk utcaközben laktak. Mellettük állt

a Makovinyi borbély háza, melyet később Petrovics meszarosok béreltek ki. Tizennégy éves korában férjhez ment Hegedüs András kis-kőrösi földműveshez, de a hazasága szerencsétlen volt s felévi együttlet után elhagyva férjét, vissza tért a szülői házba. Kis fia már ott született meg. A kis gyermek azonban néhány hét múlva meghalt.

Ekkor történt, hogy egy delután Petrovics meszaros meglátogatta őt, s kérte: szegődjék el náluk dajkának, mivelhogy a felesége nem tud szoptatni s ha ez így marad, a kis fia elpusztul. Jó ellátást jó bánásmódot ígért. Folyt köv.

Törvényszék.

Tisza László elszámolása.

A magyar szabadságharc történetének egyik legfényesebb lapján van megőrkítve az is-as egy csata. Azoknak a honvédeknek, akik itt elesetek, méltó emléket akart állítani az utókor kegyelére. Ezekkel ezélt szoborbizottság alakult, amely Udvarny Antal isaszegi apatplebanost választotta meg elnöknek s Tisza Kalman testvéret és gróf Tisza István nagybátyját Tisza Lászlót kerete fel védnökségnek. Országos gyűjtés indított meg a bizottság a szoborra.

A kibocsátott gyűjtőivekből, a melyek számozva voltak, Tisza László védnök előbb 20, azután 30 darabot vett át, hogy szétküldje az ország összes honvédegyesületeinek. Ezekből a gyűjtőivekből hármat három honvédegyelet egyenesen Udvarny Antal szoborbizottsági elnökhöz küldött be az adományokkal együtt. A többi 47 gyűjtőív orsárol azonban a bizottság évekig nem tudott semmit. Időközben Tisza László indítványára a szoborbizottság fe hiva-okat küldött szét, hogy adakozzék a szoborra mindenki s adományait küldje egyenesen gróf Tisza Istvan bankjába, a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bankba Budapestre. — Ezen át tisztességes összeg folyt be a szoborbizottsági elnök, Udvarny Antal plebanos kezéhez, aki azokat taksar kpenztarba helyezte el. Csupán a Tisza Lászlónak átadott gyűjtőiveken Tisza László kezéhez és a közönséghez intézett felhívásokra gróf Tisza Istvan bankához befo yt összegek be- zolgaltatását várta a bizottság, hogy a szobor felállítására irant intézkedhessek.

Ezekkel a pénzekkel azonban sem Tisza László, sem a gróf Tisza Istvan bankja nem akart elszámolni. Már a honvédszobor tervrajza is kézen állt s Fadrusz Janos zsenialis szobrászunk tiszta hazafiaságból ingyen ígért egy orozlant a szoborhoz, a Tisza-fele pénzek azonban ekkor sem akartak befolyjni a szoborbizottsághoz.

Tisza László, amikor erősen kezdtek sürgetni az elszámolást, különböző kifogásokkal élt s végül kijelentette, hogy ő csak az eredeti szoborbizottságnak számolhatna el, egy pedig már nem létezik, mert tagjainak egy része időközben meghalt, másrésze pedig ismeretlen helyen tartózkodik.

Az isaszegi Olvasókör, amely szintén az adakozók közt volt; vegre bünyvidi feljelentést tett a budapesti törvényszéknek Tisza László ellen, sikkasztással vádolva a szoborbizottság védnökét. Dril Bela vizsgálóbíró meg is indította a vizsgálatot. Kihallgatta Tisza Lászlót, s a gödöllői járásbíró-ág utján kihallgatta Udvarny Antal plebanost is. De az isaszegi olvasókört, mely a feljelentést tette, teljesen mellőzte a vizsgálat.

Hónapokon át húzódt az ügy. Nemsokára végzés érkezett a budapesti törvényszéktől Udvarny Antal szoborbizottsági elnökhöz, hogy Tisza László a szoborra begyűlt pénzekkel a bíróságnak elszámolt s a begyűlt összeg 2009 forint 50 kr, amelyet a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Banktól a szoborbizottság elnöke megfelelő igazolás mellett szabályszerű nyugta ellenében atvehet.

A szoborbizottság, amelynek a följelentéshez semmi köze sem volt, a 2079 frtra szaporodott pénzt a banktól föl is vette, csak az esett neki zokon, hogy a bank úgy a gyűjtött

pénzek beérkezésének időpontja, mint egyéb szükséges tudnivalók tekintetében minden felvilágosításokat megtagadott. Csupán egy számlakivonatot adott, a bank, ebből azonban a szükséges tudnivalók ki nem vehetők.

A pénz felvétele után Dril vizsgálóbíró-ától Udvarny Antal szoborbizottsági elnökhöz értesítés érkezett, hogy amennyiben Tisza László ellen a pórt folytatni óhajtja, nyolcz nap alatt akár személyesen, akár írásban jelentkezhetik. Mivel azonban Udvarnyok már a feljelentésben sem volt része, a felszólításra egyáltalán nem reagált.

A kitűzött nyolcz nap elmúltával ismét végzés érkezett a bizottság elnökéhez, hogy Tisza-László a maga becsolt számadásait és iratait a bíróságtól elviheti.

IRODALOM.

A félneműek. Regény. írta: Jane de la Vaudere. Fordította baró Podmaniczki Horác Kladja Sachs és Pollak könyvkiadó-vállalata Budapesten. (VI. Andrássy-ut 37.)

Nagyon aktuális regény ez: aktuálisá tette a század hatalmas fináléja: a párisi világlialitás. A nagy nemzetközi világvasar ugyanis — tagadhatatlanul óriási kulturális sikere mellett — feltárta az egész művelt világ előtt azt a kétségbeesztő szinte a teljes elzülles határáig jutott erkölcsi süllyedést a melyben a modern francia társadalom ma oapsag sanyódik. A Párisba zarándokolt népeknek százezrei személyes impressziók alapján győződhetek meg, hogy a francia dekadence eljutott immár arra a fokra, melyre a primitiven egészséges magyar társadalom ma még szédülve tekint.

Ez az egyetemesse vált tapasztalat első sorban a modern francia regény írókat igazolta, kik az utó-ó éviizedben vegleg elhagyták a mesemondás ártatlan mezejét s helyette kegyetlen igazsággal raj olt kepeket nyújtottak az enervált, züllött, fenéki perverz párisi életről, hol a legszentebb emberi érzés: a szerelem is pusztta fajtalansággá, a római csaszarság idejét is megszégyenítő bujálkodassá fajult.

Beigazolódott, hogy a Prevost-k, Pierre Louvs-k, Zola-k; minket iszonyattal elitöltött erkölcsrjai nem tulzasok — mint eddig sokan hiuni szerették volna — hanem szomorú valóságok, me yeket igazságban aligha mulhat felül valami, bacsak nem maga az — élet. Ezen kegyetlen igazmondóknak taborába most egy új genialis író lépett: Jane de la Vaudere, A félneműek című regényével, melyben a perverz Párisnak még az eddigieknél is rikítóbb képet adja. Ami Zola a Féconditében állit, hogy párisi anyák öntudatosan veszik magukra a terméketlenség átkát, csakhogy az anyaság gyötrelmeitől megszabaduljanak, azt Vaudera a Félneműek-ben még általánosabb körságnak mutatja be. Megrajzolja az előkelő leányt, a ki az orvosi tudomány segítségét veszi igénybe, hogy már mint leány a következményektől való félelem nélkül élvezhesse a szerelem gyönyörét; megrajzolja ezeknek a félneműek-ek egész női társadalmát, hol a férfi értéktelen eszközzé szenyved hogy helyét a — lesbosi szerelem foglalja el. Így tárja föl a félneműek a párisi fajtalanságnak nálunk még nem is sejtett, izgatón borzalmas titkait, olyan művészzel, hogy érette megbocsátjuk a veszedelmes terrénumot is, melyre a szerző e regényével lépett. A félneműek a mai Paris dekadé czájának valóban ékesen szóló embe i dokumentuma, a melyen gondolkozhatnak, elitünődhetnek mindazok, kiket az emberi faj fennmaradásának problémája érdekel s gyönyörködhetnek, kiket izgat és lelkesit egy-egy újabb s valljuk be! tan minden eddiginél nagyobb irodalmi szanaszació. A félneműek egyedül jogosított, teljes magyar kiadása a műböz méltó gonddal állitva stili zait czimlappal, 8 alakban jelent meg s bolt áron 1 frtert minden könyvkereskedésben kapható.

CSARNOK.

Vulkánikus talajon.

Írta: **R. Bonin.** 6.
Fordította: **Biró Irén.**

Folytatás.

Postafordultával egy majdnem izgatott modorban írt levelet kaptam Frigyesről, melyben félig tréfásan, félig komolyan szememre vetette, hogy már talán nem is akarom, hogy a Nápolyban legyen, hogy ez hat a régi barátság és tudatára, hogy mintegy tizennégy nap mulva családostól megérkezik.

III.

Október vége volt, midőn Frigyes megérkezett családjával a szűk és piszkos nápolyi indoházba. A perronon vártam az érkezőket és barátomon semmi változást nem találtam, csak kissé izgatottabbnak tűnt fel, mint azelőtt. Gyermekeiket még én is — fiatal ember létemre — nagyon kedveseknek találtam és feleségét is varakozáson felelő szőke, daczára hogy az utazás elbágyasztotta és nagyon fel volt hevülve.

E benyomásaim később is maradandóvá lettek. A nyulank, sovány gyermekből művelt, szelid és vidám, rendkívül szeretőre méltó asszony lett és Juno, nagyon nőies arcú, család boldogság ragyogott. Nagy szürkés-kék szemű szerelme en nyugodtak, mint egy menyasszonyéi, az urak, és különben kissé erős és eles arcvonásainak vonzó ábrándosságot kölcsönöztek és vastag, aranyszőke hajfonatai, melyek koszoru-szerűen övezték homlokát, leányosá tettek az arczat. Öröm volt látni a mint otthon járt-kelt és közelében jólelő elégedettség fogott el, melyet Frigyes is láthatólag érzett otthonában.

Hóbortosnak tartottam magamat, hogy mások jellemét a saját — örökké csapongó — fantáziám szerint íteltem meg. Megis megmagyarázhatatlan aggodalomtól ösztönözve figyelemmel kísertem barátom életmódját és elhatároztam, hogy mint védőszellem, meg fogom menteni a szép gonosz varazskörétől.

Ez okból az elrejtett hegyi hazacskát is több figyelemre méltattam, hogy a nápolyi nő első közeledési kísérletét megakadályozhassam.

Meglepetésemre és nagy megnyugvásomra a ház lakói semmivel sem árultak el, hogy visszavonultságukkal felhagyjanak, bár tudtam, hogy a leányt atyja értesítette barátom megérkezéséről. A veszedelmes hit, hogy egykori kedvese visszatér hozzá, a két évig tartó elválás alatt mit sem veszített erejéből, mert társnőjével együtt a kis házban egészen kicsinonították és mint hallottam, sokkal nagyobb gondtól öltözött, mint azelőtt, de többre becsültem azáltal, hogy egy lépést sem tett a közeledés-re, vagy amolyan előre elrendezett véletlen találkozássra. Ellenkezőleg, úgy vettem észre a szomszédok, — kik közül egy kertész közelebről ismertem — hogy most még ritkábban távoznak el hazulról, mint azelőtt.

Üzleti ügyekben Szicíliába kellett utaznom s ismerőseimet a természeti szépségekben változatos és gazdag Nápolyban hagytam.

Frigyes feleségével, ki először volt délen, együtt élvezte a nápolyi teli életet; kirándulást tettek a tengerre, meleg deczemberi napfényben számárhaton mentek a Vezuv hólepte útjain; meleg, holdfényes estéken Sorrentóban és Amalfiban álmodoztak, sajátkezűleg szedték a narancsot és citromot a fakról, és a mi a fő volt, mindez karácsony körül történt.

Frigyes mendegekben jókedvűen vett részt, de előttem nyugtalannak és túlélenknék látszott.

Ekkor elutaztam és nem volt rá időm, hogy megfigyeléseimet tovább folytassam.

Körülbelül négy heti távollét után tértem vissza utamról. Már az uton megnevezhetetlen nyugtalanság és aggodalom fogott el, mely meonél inkább közeledtem Nápoly fele, annál jobban erőt vett rajtam.

Első látogatásom természetesen barátomnak szólt. A családot jól találtam, a gyerekek

egészségesek voltak csak Berta panaszkodott, hogy férje egy idő óta nem jól érzi magát, levertség és buskomorság mutatkozik nála, melyeket nagymérvű izgatott kedélyállapot követ, a miben már régebben is szenvedett, mely az utóbbi években csak ritkán jött elő, most ujult erővel ismét beállott és szegény férje gyakran sokat szenved e makacs ideges bánatolom miatt.

Annaira megijedtem, hogy éreztem, mint halványodok el. E színváltozást észrevette Berta asszony arczomon, s mivel ez előtte természetesen érthetetlennek tetszett, kissé csodálkozva függesztette rám máskor oly vidám szeméit.

— Olyan nagy jelentőséget tulajdonít ez idegességnek? kérdé aggódva.

— Az idegesség Nápolyban mindig kellemetlen, különösen télen, mikor oly gyakran változik az idő, feleltem zavartan.

Nem tudtam szembe nézni a nyugodt, semmit sem sejtő, teljes bizalommal levő asszonynak. Sajnalatot éreztem iránta, bár gyanumnak még semmi alapja sem volt.

Nyomott hangulatban voltam. Nem voltam képes oly vidáman társalogni a szép asszonnyal mint máskor; hamar észrevette lehangoltságomat s ezt utazásom faradalmának tulajdonítva, helyes és szeretetreméltó tapintattal nem marasztotta, bár látogatásomat megrövidítette.

Mikor elbúcsúztam tőle, nagyon izgatott voltam és mintegy ösztönyszerűleg egyenesen a Specczi kávéházba tartottam, s kit legelőször is észrevettem barátom volt, kissé fölhevült arczual. Csaknem feltűnő örömmel sietett felém és úgy megszorította a kezemet, hogy az valóban fájt.

Megkísérletem, rendesen vidám modor kezdeni a társalgást és dicsértem kivézetét, mely már nem is rózsához, hanem peoniához hasonló.

De szavaim úgy hangzottak, mintha valamit el akarnék palástolni, mert Frigyes vizsgáló, majdnem átható tekintetet vetett reám, a mit máskor még sohasem tett.

Folyt. köv.

Budapesti gabonátöze.

szept. 12.

A készárúzet hivatalos árjegyzései a következők:

Bursa	kilos	Ar 100 kg.		kilos	100 kilogramm	
		frtől	frtig		frtől	frtig
Tiszavidéki	76	7.36	7.50	80	7.75	07.95
"	77	7.40	7.75	81	7.80	08.05
"	78	7.55	7.90	82	—	—
Fehérmegyei	79	7.70	8.00	81	7.75	08.90
"	76	7.35	7.65	80	08.05	08.25
"	77	7.45	7.75	81	—	—
"	78	7.60	07.90	82	08.90	08.95
Pest vidéki	79	7.70	08.00	81	07.85	08.05
"	79	7.10	7.15	80	07.90	—
"	76	7.30	7.25	81	07.95	07.95
Bánsági	78	7.45	7.30	82	7.80	08.00
"	79	7.35	07.45	—	0.30	—
"	76	7.40	07.50	80	—	—
Bácskai	77	7.55	7.25	81	—	—
"	78	0.00	—	82	—	—
"	79	0.00	—	80	—	—
"	76	0.00	—	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Arkilogram
Ruzs elsőrendű	uj 70-72	6.70 6.85
" másodrendű	uj —	6.55 6.65
Árpa takarmánynak	uj 60-62	5.90 6.10
" égetni való	uj 62-64	5.80 5.80
" serfőzdei	uj 64-66	0.00 0.00
Zab	uj 39-41	5.35 5.45
Tengeri bánsági	uj —	5.60 5.85
" más nemű	uj —	0.00 0.00
Repce bánsági	uj —	12.75 13.25
Köles	uj —	5.00 5.30

Sertés vásár.

Köbányai sertés piac. szept. 12. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (párónként 400 kgm felüli) — kr. Közép p. kint 300—340 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban. F. fiatal nehéz (párónként 320 kg. 96—97 kr. F. fiatal könnyű párónként 250 kg. sulyban 96—98 krig. Szerbiai: Nehéz p. kint 260 kg. sulyban 95—96 krig.

Nyilt-tér.

MATTONI

ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE

Gyógyhely Budapest (Budán).
Idény április hó 15-től október hó 15 ig.
Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos dr. POLGAR EMIL.

Egészséges fekvés. — Jutányos lakások. — Jó vendéglő.

Villamos-vasuti összeköttetés a fővárossal.

A legjobb és legegészségesebb
üditő-ital,
mely mint asztali ital különösen kedvelt és borral, cognaccal vagy növényi szörpökkel vegyítve kitűnő ízű vegyüléket ad: a

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
Legtöbbet fogyasztás
SÁVANYÚ-KÜT

Útja a szomjat, hűst és felfrírt egyaránt. A legjobb szer a nyári hőség tákkasztó hatása ellen.

6641—6702 au./1900.

Árverési hirdetés.

A néh. Margitai Sándor hagyatékához tartozó *Jankafalvai ingallanok* u. m. urilak, pusztá, házastelek, szőlő, szántó, legelő és kaszáló földek ezen árvaszék kiadóhivatalában, az Érdi örség és Jankafalva községek előljáróságainál letett és a hivatalos órák alatt megtekinthető árverési hirdetmény és feltételek értelmében a f. szeptember hó 26-án d. e. 10 órakor Jankafalva köz ég házánál megtartandó nyilvános árverésen eladotnak, ha pedig az eladás nem sikerülne, úgy a megmaradt ingatlanok 6 egymásután következő évre hasznosbérbe adotnak.

Kelt Debreczenben, 1900. szept. 8.
Debreczen sz. kir. város
árvaszéke.

8638—1900.

Árverési hirdetmény.

A közös hadseregbeli lovaskaszárnya mellett levő *Juhász Józsefné-féle* mintegy 4 köblös, *Hegedűs István* fele mintegy 2 köblös, *Szotyori Nagy Károly-féle* mintegy 8 köblös *majorsági föld, laképülettel, szőlő-ültetvényvel és gyümölcsösselel* együtt az 1900. évi okt. hó 1-től az 1903. év október 1-ig terjedő 3 évre az 1900. évi szept. 24-én d. e. 9 órakor a város-háza nagytermében tartandó árverésen hasznosbérbe adadni fog.

Miről az árverelni szándékozók azzal értesítetnek, hogy a kikiáltási ár 10 %-a készpénzben, bantapénzül az árverelő bizottság kezéhez leteendő s hogy az árverési feltételek a számvevő-ségnél megtekinthetők.

Debreczen, 1900. szept. 6.

A városi tanács.

APRÓ HIRDETÉSEK

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Ház a Kossuth utcában családviszonyok folytan jutányosan eladó, esetleg bérbeadó. — Értekezhetni Kossuth-u. 31. Szvatos.

Felvétetik I. első vagy II. od osztályu gymnasiumi tanuló teljes ellátásra, szerény díjak mellett. Czim a kiadóhivatalban.

Ócska vasat a legmagasabb napi árban vesz Klein Jakab Piac-u. 26. a nagytrafik udvarán.

Ügyes rajzoló pár betti munkára kerestetik. Czim a kiadóhivatalban.

Vas és cserépkályhák reperálását, felállítását, csövek beállítását jutányos árért elfogadom. **Szilágyi Gábor** kályhás, Hatvan-u. 9. sz.

Templomülés a debreczeni Deak-Ferencz-utcai izr. templomban középhajó 3-ik pad, 1. sz. sarok üles örök áron eladó, vagy a folyó évre 40 frtért bére kiadó. — Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Feltűnő olcsó vetőgépek kaphatók: Schlick-féle 15 soros 130 frt, — Umrath-féle 17 soros, 100 frt, Schutlevorth-féle 13 soros, 80 frt **részletfizetésre**. Egy 21 soros Zala Drill 230 frt. Gépek megtekinthetők Piac-u. 26. Nagytőzsdé udvarán.

Mellékkereset!

Bármely foglalkozása személyek

sok pénzt

kereshetnek költség és rizikó nélkül, ha egy ügynökséget hajlandók átvenni.

Ajánlatok **F. D. 100.** alatt LEIPZIG-LINDENAU.

Schneider-féle **Páfrány-tokocskák**, (Galandózelhajtó.)
 Millió embernek a szor visszaadta **egészségét!**
 Kik galandferegben és gyomorhajban szenvednek.
 Védjegy. **Pántlikagiliszta fejestől,**
 a páfrány-tokocskák által fájdalom nélkül, jótállás mellett a legrövidebb idő alatt (6 perc alatt) teljesen elhajtatik. Ezen kitűnő gyógyszer fájdalom nélküli gyors és biztos eredményért jótállás nyújtatik. Nem árt, ha pántlikagiliszta fereg nincs is jelen. Az életkor megjelölendő. **Törvényesen védve.** Egy eredeti doboz pontos használati utasítással a bel- és külföld részére **4 ft** postai utánvétellel vagy **3.50** előre való beküldésével. **A pántlikagiliszta tünetei a következők:** Az arcz halványsárga, bágyadt tekintet, kék szemkarikák, lesoványodás, elnyálkásodás, bevont nyelv, emészthetlenség, étvágytalanság felváltva mohó étvágygyal, gyakori rosszullet vagy éppen ájulások s szédülés főleg éhgyomornál, egy gombolyag felszállása egész a nyakig, nyálösszegyülemelés, a test megtágadása, gyomorsav, gyomorhív, gyakori felbűfögés, hégőres, hengergetés, hullámszerű mozgások, szuró, szívó fájdalmak és szúrások a belekben, szivdobogás, a vérkeringés rendtelenségei, különösen nőknél, gyakori véletlenül beálló főfájás, a buskomorságra való hajlam, életuntság és a halál óhajítása.
 Egyedül valódi kapható: **SCHNEIDER JÓZSEF** gyógyszerésznél, **Reuzozán, Fő-utca 49.** (Délmagyarország.)

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására adni, hogy helyben

Kossuth-utca 19. szám alatt

fiókraktárt

nyitottam, ahol **katonai** és minden **egyenruhák** és **felszerelési cikkek**, valamint **polgári ruhák**, továbbá **vívóeszközök**, **lőfelszerelések**, **magyar diszruhák**, **zolgai libériák** stb. ép oly m. n. s. g. b. k. t. b. k. i. c. k. t. a. honvédség, csendőrség és koronaőrség szerződéses szállítója

Nem kívéltem sem fáradságot, sem költséget, hogy Debreczen városában — az új kornak megfelelő egyenruha intézetet nyissak és ama reményemnek adok kifejezést, hogy Debreczen városának és környékének n. é. közönsége bizalmával fog kitüntetni.

Kiváló tisztelettel

BLUM SÁNDOR

eisőrangú egyenruházati intézet

orosz csász. nagyhercegi udvari szállító

a honvédség, csendőrség és koronaőrség szerződéses szállítója

BUDAPEST, Váci-utca 17-ik szám.

Fiókraktárak: **Debreczen és B-Gyula.**

Hazai gyártmány!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy **férfi, női- és gyermekecipőket** a legkitűnőbb anyagból

saját czipőgyáramban

kizárólag honi parként készítették s kiváló nagy **czipőraktáramban csakis saját gyártmányom** arusittatik.

Mindenkor főtlörékvésemet képezi, hogy a külföldi készítményeket kitűnő munka és olcsó árak által kiszorítsam és ezen szempontból foglalkoztatok nagyszámu munkás személyzetet s ma már azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a versenyt teljesen felvehetem.

Kérem a n. é. közönséget, méltóztassék személyes meggyőződést szerezni **az árak kitűnőségéről, valamint az árak olcsóságáról.**

Kiváló tisztelettel

Nemes Gábor

czipész, a városházzal szemben.

Üzleti könyvek,

csinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan kaphatók

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdájában.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.